

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de las Tres-Creus, n.º 9
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell 2 rals al mes.
Fora 8 » trimestre.
Un número sol. 1 »
Anuncis á preus convencionals.

CARTAS LITERARIAS

A MON AMICH A

III

Fa algunas setmanas que tinch demunt la taula y fins avuy no l'he llegit—m' ho han privat altrás ocupacions—un nou tomet de poésias catalanas. Es petit y molt tentador per part de fora; está presentat ab elegancia; en sa cuberta de blanquíssima tela s' hi llegeix en lletres rojas *Llibre del cor* y mes avall hi ha estampat un sagell negre ab las initials del autor del llibre: Jaume Massó y Torrents. Créume, amich, si aquest nom no hi hagués sigut desde 'l primer moment una garantia, hauria llegit ab prevenció aquest volum no mes veyent son títol. *¡Llibre del cor!*—pensaria.—¿D' hont surt are aquest senyor? ¿No tenim al fons llotós d' aquest llach de transparentas ayguas que 'n dihéu literatura catalana, prous llibres de *Sospirs*, *Esclats*, *Flors marcidas*, *Poncellas*, *Fullas secas* y molts altres, tant ó mes enternidors ó modestos, pera que un altre ser sensible nos vingui tal volta á *ripijar* lo que diu que passa dintre del seu cor? ¿Fugi d' aquí! ¿Será, potser, d' aquells pretendents de celebritat que, segons diu Macaulay, fan com alguns pobres que fingeixen mals que no tenen, pera cridar la atenció y demanar caritats á un públich que mes be faria despreciantlos ó avergonyintlos que donantlosli diner? ¿Será...? No; ni l' autor es d' aquestos ni ho es sa obra. Jo no la llenaría al corral si fos l' encarregat d' expurgar la biblioteca de la... no de la moderna poesia catalana, sino de la lírica en general, del honrat Alfonso Quijano que avuy ja ha deixat sos llibres de caballería, per mes que encare l' anomenin *Don Quijote*, los *sprits forts* del realisme y 'ls sabis *de omni re scibili*...

En Massó y Torrents... ¿te 'n recordas d' una rigorosa crítica que sortí en lo darrer número de *L' Avenç*, sobres la edició de Ausias March feta per en Fayos? es de las que llegirem ab mes afició un cop vegerem encuadernat (llegeix ab tristesa: *enterrat*) aquell excelent tomo de tant bona revista. Donchs, segons sembla per las initials, ell la *dispará* desde 'l baluart fortíssim, avuy enderrocat, de nostra literatura. Altres treballs recomanables si figuran ab la seua firma, entre ells algunas *íntimas* de las que n' inclou una en la esmentada colecció. Es además autor del tomo diminut *Lo Fresser* primer y únich de la projectada colecció *Catalunya per sos rius* que anuncia lo mateix *Avenç*; y actualment ha comensat á publicar una curiosa serie de manuscrits catalans ineditos. Tot aixó junt ab alguns articles esbarriats per revistas catalanas, especialment unas cartas interessants escrites l' any passat á *La Renaixensa* desde Hungría, constituheix—me sembla—la fulla de serveys literaris del autor del *Llibre del cor*.

Deixant apart al crítich, al novelista, al folklorista y al bibliófil, m' ocuparé no mes d' en Massó y Torrents poeta y de sas poesías darrerament publicadas. ¿Sábs que m' han semblat? que son autor sent lo que canta y ho canta tal com ho sent. (¡Cuidado ab l' equívoc de la paraula *sentir*!) Fixathi bé. Sentir lo que 's canta (ó si vols lo que 's poetisa) es una qualitat indispensable pera que los que escriuen ratllas curtas y desiguals (y també alguns escriptors que no metrifican) puguin justament envanirse ab lo títol de poetes; seca ó es-troncada la font del sentiment, la imaginació es erma y sols produheix com los terrers aixerrehits per la sequedat; ortigas, escardots y altrás plantas consemblants. Ara be: suposa que 'l sentiment, la inspiració no falta; ja tenim lo poeta: *sent lo que canta*. Está be; pero ¿tots los inspirats, los poetes, senten y cantan lo mateix y de la mateixa manera? ¿ni hi ha prou en abocar sobre la imaginació afanyosa de crear, la bota de Sant Furriol de la inspiració pera que aquella dongui iguals fruyts en tots los poetes? ó millor dit: la imaginació mateixa no influheix de diferente manera en poetes igualment inspirats, com terrers de diferente naturalesa, que reben las mateixas plujas, están en semblant situació, y las afectan iguals variacions atmosféricas? Es gayre bé ridícol insistir mes en aquest punt. M' hi he detingut pera poder deixar sentada respecte á las poesías d' en Massó y Torrents una premisa qu' es consecuencia de lo que acabo d' escriure. Son autor es un poeta, porque las escrigué al compás d' un sentiment que 's veu bategar en totas ellas; y especificant mes, es un poeta sezill, *crudo* que 's deu en italiá; porque de tal simplicitat es sa imaginació, que deixa anar sol lo sentiment sens afegirhi brillants galas. Aixó alguns poden interpretarho com síntoma d' esterilitat, y

bea poca rahó tenen, perque de totas maneras la naturalitat sura. ¡Mérit envejable y de pochs lograt, lo no tenir que recorre á las frases gastadas, á las paraulas buydas de sentit ó als temas fossilisats pera compondre un vers que sembli una poesía! ¡Rara y preciosa cüalitat lo *ne quid nimis*, la sobrietat, que resplandeix en moltas poesías d' aquest llibre!

Totas ellas son amorosas ó íntimas per l' estil de las d' en Francisco Bartrina. Repara que no mes dich *per l' estil*; perque si anessim á compararlos, trobaríam que aquest, en Bartrina lo guanya en armonía y es mes passiu y melangiós. Al contrari, eu Massó y Torrents dintre de la mateixa intimitat te rasgos molt atrevits. No es sols la anyoransa del ser estimat lo que l' inspira, sino la anyoransa y 'l desitj; entrellassats, per aixó de tant en tant hi veyem algún pensament erótic que aviva mes son anyorament; mes desd' ara t' adverteixo que no 't farán mala impressió tals pensaments; si 'm val la comparació, venen á ser com los llampechs intermitents d' una nit serena d' estin; no son de tempestat sino senyal de mes fortas caloradas.

De vegadas aquest atreviment lo crech una mica fora de tó. Per exemple en la íntima XIX quan diu:

Quan lliurement puga abraçarte
molt mes qu' á Deu t' haig d' estimar,
y en lo niuhet qu' haig d' arreglarte
millor qu' al cel hi penso estar.

Aquí, deixant apart inoportunas consideracions, me sembla odiosa com may la comparació per mes que sia feta en vers. La primera impressió que 'm va fer al llegirla es la incomparablement dolenta d' aquestos carreters que veyém tots los días fer petar la tralla al crit de Deu profanat ab una lletja paraula. Pot ser tot lo anti-literaria que 's vulga aquesta comparació, pero respon segons mon entendre á son objecte, en tot cas, ja ho sabs *similia similibus*.

Mes perque no digas que copió lo que 'm sembla dolent, llegeix aquesta altra íntima que poso aquí no per ser de las millors, sino per sa curta extensió.

Demunt l' erba crespada del prat
cullint flors t' he trobat ajupida,
t' he mirat, m' has mirat.
tota roja t' he vist desseguida.
Be puch dir que mon cor amorós
may fou tant ditzós.
¿Será que m' estimas, ma vida?

Compra 'l *Llibre del cor*, que no 't doldrà. Hi trobarás segurament poch cuidado en la forma. mes no es sempre aixís; y además no

dupto que aquest defecte quedarà á tos ulls eclipsat del tot quan conequis lo gran tresor de sentiment qu' estotja.

La desconsoladora trinitat del monologuista, lo monólech y 'l desert de que parla en Ramon D. Perés en lo bonich prólech de aquest llibre, referintse al despreci ó indiferencia ab que son rebuts pe 'l públich espanyol los poetas *íntims*, lo trobo una mica exagerat. Y no 'm fassis citar noms que tú ja tens á flor de llabi y jo en la punta de la ploma.

ERNEST MOLINÉ Y BRASÉS.

Barcelona 16 Juliol 1888.

SECCIÓ POLÍTICA

Tres assumptos ocupan avuy per avuy la atenció pública, al mateix temps que preocupan cada un d' ells en particular á aquells que hi tenen alguna cosa á perdre ó á guanyar; perque l' espectacle moral del día especialment en terra espanyola es aquest: un ó varios que esquilan, un ó varios que son esquilats y un públich indiferent que s' ho contempla com si realment gosés ab tal contemplació.

Parlarém d' aquest tres espectacles á mida del seu interès creixent ab qual método lograrem imitar al gran Castelar en sos discursos quan ab un canó de canya y una gota d' aygua de sabó infla una bombolla, l' arrodoneix, la fa grossa, li fa pendre tots los colors, y quan la te á bon punt la tira sobre la taula del Govern ahont mort aixefada baix las grapas de tal ó qual ministeri.

Afortunadament casi todas las bombollas del Sr. Castelar no son res mes que plenas de vent; pero fora d' ell, per nostra desgracia, altres homes politichs tenim que en comptes de sabó lo que inflan es sanch, fent de tot lo pays una bombolla que com las d' aquell, també moran esclafadas demunt las taulas del Congrés y Senat.

Pero aixó ja es sapigut per tant antich com es; aném á lo modern.

Avuy per avuy registrém dos moviments revolucionaris: un per ara inofensiu y un altre ple d' ignoscencia per ara y per sempre.

Lo primer ve informat per remors d' alteració d' ordre públich, per noticias de 'n Zorrilla y per suposadas manifestacions d' individuos indultats després d' insubordinació.

Una vegada garbellat tot y destriadas las últimas noticias, resulta que l' ordre públich está en son natural estat en Espanya, perque passat d' una innumerable serie de robos, atentats y crims, no hi ha altre perill en contra la seguritat personal.

L' únich cos que está sobre las armas es lo de policia y encara per equivocació: son las armas que deurian estar sobre d' ells.

A continuació resulta que 'n Zorrilla *apenas si se llama Pedro* y per últim respecte los indultats, si alguna manifestació s' poden permetre es de segur la de malehir l' hora en que tinguéren de recórrer al indult.

Total *nada entre dos platos*. Un moviment inofensiu.

De periodistas.

En cambi, si l' anterior es inofensiu, l' altre ab tot y ser ignoscent registra las sevas víctimas.

Carlos VII y 'ls periódichs tradicionalistas sentirán per sempre mes lo pes del seu infortuni.

Nocedal, lo pretendent y 'n Llauder han armat un xafarranxo que 'l demoni que 'l desenpellegui; cartas per aquí, protestas per allà, desautorisacions, manifestos y protocols ferman l' espedient d' aquesta causa *santa* que de segur per exageració y fanatisme, cada un d' ells desitjant que l' apostolat sia verdader, s' ha proposat ferhi 'l paper de Judas, no quedanthi un sol San Pere que puga establir lo papat de las doctrinas del R. com l' anomenan ells ab santa resignació y bona fé.

Si se 'ns permet una *Campanada*, be podrém dir que la llana torna á menos.
Ja ni 'ls carlins ne tenen!

Lo segon assumpto del dia es lo crim de la *calle de Fuencarral*.

Tres diaris han sigut ja denunciats ab motiu del mateix. *El Resúmen*, *El País* y *El Liberal*. Nosaltres que en lo que pot referirse á jutjes y jutjats, dihem alló de que *gat escarmentat ab aygua tébia 'n te prou*, poch entretindrém la ploma en comentarís y si tant sols nos atrevirém á copiar.

La Correspondencia y ab ella la opinió pública, va creurer que la conferencia tinguda per Sagasta, Alonso Martinez y Montero Rios, era pera tractar del crim en cuestió.

Y va resultar que no. L' assumpto de la mateixa fou lo sufragi universal. ¿Donchs que 's creya *La Correspondencia*?

Ab tal motiu (!) *El Liberal* asseguraba que 'l Sr. Montero Rios enviaria desde Lourizán la dimissió de son càrrech de president del Tribunal Suprem.

El País, demanava la destitució del jutje Sr. Peña pera que 'n fos nombrat un d' especial.

L' Imparcial publica un article titolat *La influencia*, demostrant lo que pot aquesta tant en lo que per lo normal serveix, com per lo que á portar á cap certas infraccions se emplea.

Un tal Alvarez Mariño, fa públicas certas revelacions sobre lo que succeeix en la cárcel *modelo*, que no hi ha mes que veure.

Y aixís seguint potser aniriam á parar á lo del *sufragi universal* objecte de la conferencia tinguda per los Srs. Sagasta, Alonso Martinez y Montero Rios.

En aquest assumpto mes que en cap altre se manifesta fins ahont arriba l' exigencia dels periodistas.

Aquets últims días los de Madrid l' han pegada per criticar al Sr. Alonso Martinez, porque essent Ministre de Gracia y Justicia y donada l' importancia del crim que 'ns ocupa, s' está flemàticament prenen las ayguas en la platxa de San Sebastian.

¿Donchs qué? ¿Ha de anar á *achicharrarse* (terme obligat) á Madrid baix aquell sol que estabella? ¿Volén que s' ajunti sa important existencia á las víctimas que ocasiona lo crim en cuestió? ¿Que s' obrin al hivern las sessions parlamentarias, y ja cuydará ell de defensar l' actual sistema judicial y de presons, de modo que 'ns deixarà conveusuts!

Per últim l' assumpto d' interés general y 'l que realment te mes importancia, es lo dels alcohols.

Una vegada mes lo pays ha de comprendre lo caràcter absurdo ab que revesteix sempre sas manifestacions y queixas contra las altas disposicions que aterran los seus interessos.

Los viatjes á Madrid, las comisiones y 'ls delegats, no reban de moment mes que paraulas de consol, per part dels que avans han dictat la llei que las motiva y 'l sistema de que sols se dolgui directament sempre la classe afectada per la absurda imposició fent los demés compatriotas tant sols de públich curios, no 'ns portará may á corretgir disbauxas.

Quan una nova llei afecta al industrial, l' agricultor y 'l comerciant callan; quan afecta al agricultor, callan l' industrial y 'l comerciant, y d' aquest modo, tant sols se consegueixan protestas débils y raquíticas que no produheixen altre efecte que fer riure á nostres enemichs.

Aquí tenim *El Globo* que al ocuparse de la nova llei, la creu molt conforme y sens cap mena d' exageració, sempre y quan s' apliqui ab conciencia.

No te res d' extrany aquesta afirmació del diari possibilista ja que si es lo mateix D. Emili qui aixó inspira, en res ha de creurel lo pays, ja que no fa molt temps tingué la delicadesa de dirnos que per ell las questions administrativas eran poch menos que geroglífichs.

Lo qual es molt natural en homes tant idealistas com ell, que si algun Deu podede adorar no será per cert altre que 'l que acompanya las mussas de son repertori.

Lo Sr. Moret també procura apasignar l' ánimo de las comisiones que á ell acudeixen y ab tot lo cinisme los promet fer tot lo possible pera trobar solucions que agermanin l' interés del Estat ab l' interés dels que pagan.

Que 's com dirlos que en atenció al primer será necessaria una apretadeta mes als segons, tota vegada que aquells troba en molt mal *Estat*.

Fins los periódichs en aquest punt se contradiuen.

El Resumen, afirma que donadas las noticias que 's reben de provincias, es poch menos que impossible plantejar ó aplicar la nova llei.

En cambi *La Epoca* creu que 'ls conflictes van á menos y que las dificultats desapareixan.

Todo es según el color del cristal con que se mira.

Aixís es com los cafeters de per tot arreu protestan y 'ls de Madrid callan.

Y es molt natural. Aquestos guanyan allá en la pátria del turró lo 100 per 100 ab los licors y demés consumacions, mentres que 'ls altres ab prou feynas (relativament) cubreixen gastos.

¿Existeix aquesta relació entre 'ls directores de *El Resumen* y *La Epoca*?

Casi estem per creureho aixís; porque ciertas afirmaciones no 's fan quan no hi han certas concessions.

Pera procedir á una pujada economia en lo presupost de guerra, se tracta de reduhir lo contingent d' exércit en actiu servey.

S' ha donat aquest projecte pera que 'l dictamini una comissió d' aquell mateix ram.

Es absolutament necessari que succeheixi lo següent: la rebaixa d' exércit hi será, lo número de reemplazos aumentará pro la rebaixa del presupost,... donchs *no será habida*.

Per haberhi rebaixa, potser fora precis comensar per la comissió dictaminadora; en aquest cas hi podriam creurer; que 'n altre, impossible.

Espanya es aixís.

¿ES ADMESA LA LLENGUA CATALANA DINTRE DEL COMERS?

A MON BON AMICH EN JOAN VIVÉ

I

Estém assistint á un moviment general de reivindicació de lo que 'n podriam y 'n deuriem dir drets inherents á la personalitat dels pobles, moviment que Catalunya segueix ab verdadera set de justícia pel fet de ser ella una de tantas nacionalitats qual personalitat fou destruhida pel sol dret de la forsa bruta, y que viu y viurá tal vegada algun temps mes baix la opressió, si abatuda, jamay resignada.

Lo poble catalá ha vist alsarse de sota la petja de sos tirans, á la Grecia, á la Hungría, als Estats Danubians, á la Bélgica, y assisteix als esforços que fan la Polonia, la Bohemia y la Irlanda envers sa emancipació, es á dir, cap al regoneixement de sos lligítims drets. Dintre d' aquest moviment general d' Europa, 'l poble catalá ocupa son lloch d' honor, y 'l catalanisme en sas variadas formas no es mes que l' afany que sent nostre poble pera treure las naturals y lógicas consecuencias d' aquest principi: la fraternitat dels pobles exigeix lo regoneixement de tots los drets inherents á la personalitat de cada un d' ells.

Y un dels drets naturals dels pobles es sens dupte 'l llenguatge. No es pas aquesta ocasió de demostrar una veritat tal que evidencia tots los fets de nostra historia contemporánea. Los pobles que s' han alsat á protestar de la opressió s' han expressat en la llengua que 'ls hi es propia, fet del seu idioma bandera santa de redempció. En va, donchs, se criticará al catalanisme per sas tendencias literarias: qui tal fassi no sent lo catalanisme, no compren la trascendencia d' aquest gran moviment particularista que treballa actualment pera posar las verdaderas, las naturals fitas á las nacionalitats á fi d' arribar ó d' acostarnos mes cada día, á la verdadera fraternitat humana.

La idea catalanista, donchs, es idea moderna, idea de progrés, idea eminentment cristiana; pero 'ls obstacles ab que ha de topar son de tal magnitut, que 's necessitará ben be tota la energia proverbial de nostre carácter y tota la convicció y fe en la justícia de nostra causa. Perque Catalunya ha de lluytar contra una opressió especialíssima, mes brutal que la que 'ns ponderan certas escolas de la Russia; mes fanática é intolerant que la que certs esperits adjudican á la Turquía; mes desdenyosa y mes petulant que la atribuhida per molts á la Inglaterra. La opressió que afligeix á nostre poble es tot aixó y mes: es la pseudo-espanyola.

La brutal tiranía del czars protegeix l' estat independent de Fin-

landia; la intolerant y fanática Turquía consent la vida independent de Creta; fins la petulant Inglaterra comensa á obrir los ulls á la llum y en son Parlament s' ha discutit y algun día s' acordará la autonomia d' Irlanda. En quant á Espanya... la pinta aquest sol dato: fins ara no s' han adonat nostres lleisladors de que Cuba y Puerto Rico son pobles diferents dels de la Península, y per aixó s' ha adoptat lo sistema d' *assimilació*; aquest felis sistema unificador ja vindrá d' aquí unas quantas centurias, *si ha lugar*, pera Filipinas!

Ab tals antecedents, dit está que 'l catalanisme ha de lluytar ab mes fermesa que 'l particularisme dels altres pobles d' Europa, y cada catalá s' ha de fer un deber de reivindicar no sos drets individuals, sino 'ls drets del antich Principat á cada instant que tinga ocasió de ferho, donant la preferencia á la reivindicació del llenguatge, que es lo primer, lo mes característich de la personalitat del poble catalá.

L' individu no pregunta may si te dret á parlar: parla; un poble no pot exigir que sa llengua sia oficial en tots los actes: la 'n fa, á pesar de tots los pesars y encara que las lleys s' hi oposin. De primer serán protestas aisladas, pero vindrá que l' acte contra lley será general y ell será verdadera lley en bons principis jurídichs, sobre tot quan la lley que 's trenca no s' avé ab los alts principis del dret natural.

Un día un comerciant de Praga 's cansá de veure 'ls bitllets del Banch nacional austro-húngar redactats en los dos idiomas parlats á Viena y á Pesth, y escrigué á sota, de sa propia má 'l nom en la llengua del seu país; son exemple trobá aviat imitadors, y al cap d' algun temps los comerciants de Praga esmenavan ab un Metrero imprés, la deficiencia del posat en sols dos idiomas nacionals. Allavors se parlá á la capital de Hungría de que 'l Banch Nacional no admetés los bitllets en que s' hi haguessen afegit lletras, pero no be 's tractá d' una cosa semblant, lo comers de Boemia pregué l' acort de no admetre en pago cap bitllet del Banch Nacional...

Y pas á pas, dintre 'l comers, en la ensenyansa, en los tribunals, en las corporacions populars, la reivindicació txeca ha anat tant per enllá que l' emperador parla á sos súbdits de Bohemia en la llengua que 'ls hi es propia, tenen universitat, instituts y escolas propias, y no es tan llunyá 'l día en que l' imperi d' Austria, avuy monarquía austro-húngara, s' anomeni confederació d' Austria, Hungría y Bohemia.

Per aixó, al formular la pregunta ab que hem comensat aquestas ratllas, teniam ja, amanida una resposta categórica; lo catalá no sols deu esser admés en lo mercantil, sino que, tractantse de comerciants catalans es la llengua mes natural y lógica, si es que en los actes mer-

cantils ha de brillarhi la claretat, la bona fé, l' esperit práctic dels que 'ls realisan.

Lo natural es que la llengua catalana sia admesa en tots los actes de la vida, públics y privats; pero l' Estat espanyol ha disposat altra cosa, y en lo mercantil especialment, existia en l' antich Códich de Comers la prohibició absoluta del ús del catalá en los llibres de contabilitat dels comerciants.

En efecte, deya l' art. 54:

«Los llibres de comers se portarán en idioma espanyol. Lo comerciant que 'ls porti en altre idioma, sia extranger ó dialecte especial d' alguna provincia del regne incurrirá en una multa que no baixará de mil rals, ni passará de sis mil, se fará á sas expensas la traducció d' idioma espanyol dels assientos del llibre que 's mani regoneixer y compulser, y se l' obligará pels medis de dret á que en un termini de que se li senyali transcribeixi en dit idioma 'ls llibres que hagués portat en altre.»

Heus aquí un precepte clar y terminant.

Per la antiga llegislació, per la llegislació anterior á primer de Janer del corrent any, no podrán los llibres del comerciant estar redactats en catalá; lo comerciant fill de Catalunya que hagués volgut reivindicar lo dret de sa pátria en aquest punt ja sabia la pena que se li esperava. Pero aquell Códich ha sigut substituït per altre, y lo que interessa als catalanistas desitjosos de reivindicar lo llenguatge en la esfera mercantil, es saber lo tracte que la ley espanyola 'ls fará si intentan usar del dret que la naturaleza 'ls hi concedeix.

Aixó es lo que procuraréu veure en altre article, tota vegada que aquest s' ha allargat un xich més de lo que esperavam.—S. F.

(De *La Renaixensa*.)

A...

Que no daría jo' estimada meva,
per tenir ton amor y tas caricias;
los tressors que 'l mon serva en sas entranyas,
los raigs brillans d' eix sol que 'ns il·lumina,
los cants dels trovadors que al cel endressan
dolsas cançons ab sas dauradas liras,
l' embaumat ventijol que entre 'l fullatge
s' adorm suaument y al despertar sospira,
las floretas gentils de la pradera,
tots los afectes, totas las delicias;
que no daría jo, fins las argollas
perque 'm fesses t' esclau tota la vida.

Qui pogés ser ¡ho dolsa aymada meva!
lo tendre herbey que prou lo riu trepitja

y apetonar aixís sens tu esmentarho
 tos peus de lliris blanchs y satalias;
 que no daría jo, per transformarme
 en fontinyola fresca y crestellina
 pera besar tas finas mans rosadas
 al refrescar los rams de flors marcidas;
 qui pogués ser la pintadeta aucella
 que en lo test de clavells de nits refila
 mentres tú dius la cambra, 'ls ulls mitj-closos
 escoltas sos raudals de poesías;
 que no daría jo per esser l' àngel
 que vetlla lo teu son, en tant respira
 lo teu pit verginal en llit de rosas
 hont la puresa y la ignoscencia hi nian;
 que no daría jo foll per besarte;
 ab mos brassos sens fré t' estrenyiría
 y foren tants demunt ta tebia boca
 mos besos, que ¡amor meu! t' afogarian.

JAUME NOVELLAS DE MOLINS

Adhessions al Missatge del Catalanisme á la Reyna Regent

Barcelona: Ernest Moliné y Brasés.—Francisco Vinader y Bonet, boter.—March Saldorni y Delgado, maquinista.—Jaume Coll y Baltasar.—Anton Royo y Salvador, obrer.—Joseph Pascual y Perez.—Joseph Porta y Cortina.—Salvador Riera y Pradell.—Joan Hereu y Forgas, ebanista.—Joseph Manonville.—Celestí Teixidor y Xalabarder, lampista.—Joan Salat, repulsador.—Pere Bofill, comerciant.—Victor Pí, comerciant.—Pau Reborada.—Mariano Futer, del comerç.

Llers: Los que firman, vehius tots d' aquesta vila, havent llegit lo Missatge presentat per los catalanistas á la Reyna Regent, están completament d' acort ab las ideas en dit document manifestadas, adherintse en tot y corroborantho ab sas firmas.

B. Molar, hisendat.—Agustí Teixidor, metje.—Juliá Carreras, propietari.—Pere Teixidor, Farmacéutich.—Simon Dalmau, propietari.—Pere Casí y Jordá, mestre d' obras.—Matías Pí, propietari.—Rafel Bassaganyas, sastre.—Geroni Lasplusas, propietari.—Geroni Garriga, propietari.—Joseph Llopart, propietari.—Jaume Pau, propietari.—Esteve Mir, propietari.—Jaume Roca, propietari.

Castelltersol.—Los abaix firmats, vehins d' aquesta vila, com aprova del amor que professém á la nostra terra, nos adherím al Missatge presentat á S. M. donya María Cristina, Reyna Regent d' Espanya, durant sa estada á Barcelona.

Joan Garrós, propietari.—Fructuós Puch.—Antón Ferrer, propietari.—Narcís Carreras y Pinyana, metje.—Miquel Ribé y Pica, industrial.—Joseph Gallís y Posas, industrial.—Salvador Bosch, propietari.—Esteve Ferrer, industrial.—Joseph Canet, propietari.—Pere Tarras, industrial.—Llogari Arnaus, propietari.—Joseph Arnaus, propietari.—J. Canet, propietari.—Cosme Camprubí, industrial.—Joseph Serra, industrial.—Pelegri Calvó, propietari.—Joseph Siuró, industrial.—Joan Mas.—Pau Dalmau, industrial.—Joan Junyent, propietari.—Joseph Carrera.—Joan Calvó, propietari.—Ramón Calvó.—Miquel Berenguer, propietari.—Fructuós Brugarolas, obrer.—Joan Berenguer, obrer.—Ignasi Costa, obrer.—Joseph Pey, propietari.—Andreu Forgas, obrer.—Ignasi Bellver y Lloret,

obrer.—Manuel Roger y Fargas, obrer.—Joseph Argemí, propietari.—Joseph Santacreu, obrer.—Tomás Forgas, obrer.—Francisco Cirach, hisendat.—Miquel Sulé, obrer.—Joaquim Roger, industrial.—Joseph Berenguer, obrer.—Camilo Santacreu, obrer.—Pere Màrtir Galtés, propietari.—Pere Pujol, obrer.—Joseph Torres, obrer.—Joseph Fargas, propietari.—Francisco Berenguer, obrer.—Anton Bellver, propietari.—Joan Arnaus, propietari.—Joseph Fargas, obrer.—Joseph Soler, obrer.—Joseph Sous, industrial.—Fructuós Berenguer, obrer.—Maurici Carrera, industrial.—Joseph Carrera, propietari.—Pere Esteve.—Antoni Rius, propietari.—Camilo Padrós, obrer.—Anton Grifell, obrer.—Joan Rius, industrial.—Tomás Calvó, obrer.—Joseph Serret, propietari.—Joseph Badia, obrer.—Ignaci Forgas, propietari.—Joaquim Sulé, obrer.—Joseph Gallés y Malat, industrial.—Pere Pujal, obrer.—Geroni Fargas, propietari.—Victor Gallés, obrer.—Francisco Basorras, propietari.—Pere Muntanyà, propietari.—Nicolau Serradesantferm, propietari.—Joseph Colldelram, obrer.—Joan Clapés.—Joseph Burés, industrial.—Ramón Canal de Mosella, obrer.—Carlos Canal, obrer.—Gayetà Rius, propietari.—Bonaventura Cal.—Miquel Gallés, industrial.—Joseph Sert, obrer.—Joseph Payàs, industrial.—Joseph Ortigas, obrer.—Francisco Picanyol, industrial.—Anton Rovira, industrial.—Joseph Cortés, propietari.

Sant Feliu de Codines: Joseph Rosás y Mas, hisendat.—Joan de Montagut, hisendat.—Joseph Permanyer, hisendat.—Domingo Permanyer, hisendat.—Miquel Permanyer, metje.—Francisco Ullar y Roca, hisendat.—Llorens Rubert, hisendat.—Joseph Anton Bosch, notari.—Martí Usart, comerciant.—Anton Puig, propietari.—Nicolau Furriol, veterinari.—Joseph Mumbrú.—Narcís Mumbrú, propietari.—Vidal Vernet.—Narcís Tura.—Nicomedes Soler, fabricant.—Miquel Humbert Angli, propietari.—Pau Soler, fabricant.—Salvador Corney, propietari.—Pau Miralda, propietari.—Pere Argemí, propietari.—Pere Puigdomenech, propietari.—Francisco Mumbrú, propietari.—Salvador Corderas, propietari.—Joseph Roura, propietari.—Francesch Amo, metje.—Miquel Passarell, fabricant.—Tomás Puigdomenech, del comers.—Anton Tura, propietari.—Joseph Ullar y Tura, hisendat.—Joseph Mas y Marfà.—Pau Vernet.—Joseph Dantí.—Francisco Vernet.—Joan Bellombrú.—Joseph Farnés, propietari.—Joan Rocasalbas, propietari.—Joseph Badó, propietari.—Jaume Brugada, del comers.—Gregori Vallcorba, propietari.—Anton Galindo.—Francisco Bonells.—Jaume Vinyas.—Victor Rodés.—Joseph Fontseré.—Miquel Casas, fabricant.—Joseph Puigdomenech, propietari.—Joan Usart, comerciant.—Pere Usart, fabricant.—Pere Llorens.—Salvador Valls, propietari.—Joan Corderas, propietari.—Joaquim Puig.—Modest Busquets, farmacèutich.—Jaume Puig.—Pere Vernet.—Joseph Roca.—Esteve Garriga.—Esteve Vinyals.—Miquel Roca.—Joseph Vila.—Pere Vila.—Joseph Argemí.—Joan Roca, propietari.—Francisco Grau.—Joseph Vallcorba.—Francisco Soler.—Joseph Rubert.—Joan Sagalés.—Vicents Roca.—Joaquim Vila Escayola.—Martí Mumbrú, propietari.—Vicents Casas.—*Roda de Vich:* Francisco Vidal, propietari.—Ramon Sanjaume, propietari.—Pere Costa, propietari.—Jaume Vilaseca.—Rafel Solita.—Agustí Casacuberta.—Miquel Casacuberta.—Miquel Costa.—Pau Ribas.—Pere Aguilà, propietari.—Anton Codina.—Joseph Planas y Planas.—Joan Prat.—Ramon Serra.—Joseph Solá y Parramon.—Miquel Solá.—Joan Fontseré.—Joseph Bracons, pèrit mecànich.—Joan Pujol.—Anton Solá.—Jaume Vila.—Anton Ribas.—Francisco Busquets y Anglada.—Miquel Morondo.—Joan Sulé, propietari.—Melitón Tordera.—Joan Vinyas, moliner.—Joseph Marginet y Vinyas.—Ramon Riba.—Benet Figuls.—Joan Costa y Fà-

brega.—Vicents Casacuberta.—Ramon Pardell.—Ramon Poblet.—Pere Pujadas, propietari.—Pau Casas.—Marti Pons.—Manuel Serra.—Pau Terradellas.—Joan Obradors, propietari.—Francisco Regí.—Joseph Molins.—Adjutori Vilajeliu, propietari.—Joan Llach.—Pere Busquets.—Andreu Roma, fuster.—Jaume Costa.—Joseph Dalmau.—*Molins de Rey*: Santiago Xumetra, metje.—Francisco Albarada, industrial.—Joan Pijoan y Soler, del comers.—Joseph Castellví, propietari.—Jaume Claramunt, industrial.—Joan Muntané, del comers.—Joan Melich, pagés.—Joseph Torres, propietari.—Jaume Tort, pagés.—Pere Madorell, industrial.—Joan Beranger, pagés.—Martí Madorell y Galtés, industrial.—Francisco Angel, propietari.—Isidro Martí, pagés.—Joseph Simon y Borrás, metje.—Joseph Claramunt.—Miquel Civil, professor de música.—Joseph Civil.—Joan Canyadell, pagés.—Isidro Tort, del comers.—Pau Benet y Melich, teixidor.—Gabriel Canalias y Roig, propietari.—*Barcelona*: Francesch Usich, fundidor.—Miquel Marqués, argenter.—Miquel Ferrús, propietari.—Joan Gramunt, graner.—Lluís Casaromana, argenter.—Joan Serra, cisellador.—Salvador Rovira, grabador.—Benet Caballé, torner.—Joseph Bartra.—Joan Bordas.—Carlos Pigrau, fabricant.—Joaquín Sanxo.—Ramon Ferraté Gatell, del comers.—Bartomeu Voltá.—Manuel de Diego.—Anton Pijoan, torner.—Benvingut Cabot.—Jaume Riera y Penosa, del comers.—Andreu Mogica, del comers.—Emili Oliveras, confiter.—Pio Font, maquinista.—Jaume Toda.—Joan Comas, del comers.

Mollet del Vallés: Los infrascrits, vehins de aquest poble, s'adhereixen á tot lo exposat á S. M. la Reyna Regent donya Maria Cristina d' Hamsburg, regina d' Espanya y comtesa de Barcelona, en Maig del present any.

—Olaguer Dunyó, propietari.—Ramón Ros, propietari.—Salvador Mollet, propietari.—Francesch Alemany, propietari.—Vicents Plantada, propietari, mestre y veterinari.—Isidro Llargués, industrial y propietari.—Joan Solá, propietari.—Joan Ribot, Carnicer.—Corneli Bros, barber.—Joseph Solá, cafeter.—Joan Paradell, industrial.—Jaume Prats, rajoler.—Vicents Solá.—Anton Pradés.—Rafel Rancon, cadirayre.—Jaume Prat.—Miquel Casamiquela, barber.—Anton Pujol.—Pere Solá, propietari.—Joseph Capdevila, pagés.—Joan Rota industrial.—Joan Maurell, propietaria.—Ramón Vinyallonga, forner.—Joan Pujol, industrial.—Francisco Gispepert, forner.—Isidro Plantada, manyá.—Joseph Muncerdá, fuster.—Salvador Plantada y Riera, industrial.—Francisco Muñoz y Solá, industrial.—Joan Comadarán, propietari.

Sant Antoni de Vilamajor: Los infrascrits, vehins d' aquest poble, s'adhereixen á lo exposat per los firmats del Missatge entregat á S. M. la Reyna Regen per la Associació "La Lliga de Catalunya,,.

Joan Pou, comerciant.—Llorens Draper, metje.—Bonaventura Juyol.—Jaume Batailler.—Dionis Casanovas.—Pau Masó, propietari.—Felicià Farrerons Gaspar Cucusella, propietari.—Anton Canudas.—Narcís Gornita.—Anton Fàbregas, propietari.—Tomás Font.—Miquel Cruells.—Jaum Coll y Ros.—Joseph Bassa, propietari.—Rafel Gual y Arquer.—Isidro Casart.—Cárlos Bertrán, ferrer.—Joan Quintana.—Anton March.—Joseph March Guisar.—Joan Gual, del comers.—Tomás Onaangas.—Anton Bertrán, ferrer.—Segimon Catalá.—Salvador Llasó.—Ramón Pous.—Tomás Estapé.—Anton Gual.—Francisco Cucurella, propietari.—Joseph Pibernat.—Joan Valentí.—Anton Catalá.—Anton Pla.—Jaume Tubau.—Jascinto Parera.—Jaume Parera.—Emili Babot.—Joseph Ventura.—Mus Giró y Mosá.—Joseph Tubau.—Andreu Parera.—Manuel Bruguera.—Joseph Pujol.—Pau

Casanovas.—Anton Baldé.—Marcelí Tubau.—Joseph Illa.—Pau Planas.—Domingo Pruna.—Miquel Ametller.—Francisco Casart.—Joan Illa.—Joseph Carreras.—Sebastià Parera.—Joan Cucurella.—Joseph Pou y Mas.—Isidro Pou y Mas.—Manuel Roldós.—Tomás Oliveras.—Pau Ribosa.—Ramon Carreras.—Joseph Guisart.—Andreu Boter.—Joan Nossa.—Andreu Batlle.—Salvador Vilá.—Joseph Padrós y Prat.—Joan Pruna.

NOVAS

Lo passat dimecres, segons veus degué celebrarse una extraordinària reunió general en lo Gremi de Fabricants en la qual devia pendrer part lo senyor Comte de Vilana, pera explicar als industrials y agricultors de Sabadell son projecte de la Exposició flotant que ha de visitar los ports principals del mon, á fi y efecte de interesarlos á concorrerhi ab sos productes

Sentim no poder donar mes detalls á nostres llegidors porque com de costúm en aquella casa no fou tinguda pera res en compte la premsa local encare que segons nostre entendre convenia moltissim sa asistencia, no tant sols en be dels interesos industrials y agricolas de Sabadell, sino també com á deferencia al senyor Comte de Vilana, que la tingué ab lo Gremi honrantlo ab sa important conferencia.

Lo llorejat escriptor catalanista don Narcis Oller, autor de *Vilaniu y La Papallona*, acaba de publicar una colecció molt notable de noveletas y cuadros ab to títol *De tots colors*.

Hem rebut *L' Excursionista* Botlletí mensual de la *Associació Catalanista d' excursions científicas* corresponent al 30 de Juny.

Com anunciarem lo passat diumenge verificà la "Associació Catalanista" de Reus la vetllada literari-musical quina segons nostre estinat colega *Lo Somatent* se vege en extrem concorreguda.

Lo passat diumenge tingué lloch en la vehina Tarrassa la festa inaugural del *Centre Artístich Tarrasench* de qual solemnitat ne guardaran intim recort tots los qu' en aquella industriosa ciutat s' interesan per lo desentrotllo y cultiu de las bellas arts.

Obrí la festa D. Jaume Cassamada ab un ben meditat y elocuent discurs en 'l qual manifestá en nostra hermosa llengua catalana lo que significa 'l *Centro Artístich* y los llo-hables fins que 's proposa, donat en 'l mateix, compte de los treballs portats á cap y dels que pensa realisar si com hasta el present segueix en prestarli son apoyo total las clases socials. Després del discurs del senyor Cassamada se llegiren tres bonicas poesías catalanas dels inspirats poetes, Srs Eurich Masriera, Pere Antonell y Guardiola y Jaume Collell Prebere essent la d' aquest últim la patriòtica poesia que porta per títol *Sagramental* premiada en los Jochs Florals d' enguany.

Seguí lo Sr. D. Joseph Ventalló y Vintró donant lectura de son discurs. *L' Art á Tarrassa*, demostrant de una manera clara y ab elocuentíssimas frasses, la importancia y 'ls beneficis que reporta en una població lo cultiu de las bellas arts. Pintá á grans rasgos lo punt de contacte qu' existeix entre l' art y la industria y evocant la memoria del temps antichs digué que Tarrassa es artística fins per la tradició ja qu' entre sas runas poden contemplarse restos de antiquissins monuments que van destruir 'l vandalisme dels

alarbs ó l' acció malehida del temps. Demostrá los valiosos elements que te l' art en totas las esferas de la realitat terminant son discurs fen vots pera la prosperitat y engrandiment del *Centre Artístich Tarrassench*.

Terminá la vetllada ab un sentit discurs de gracia de nostre particular amich Don Jo-seph Soler y Palet.

Nosaltres amants sempre de tots aquells elements que pugan contribuir al major avansament y al progrés de nostre estimada terra catalana, desde las columnas de nostre humil setmanari, felicitém de cor als iniciadors de tan important *Centre*, fent vots, pera que seguint en la noble tasca comensada sigue en día no llunyá un nou floró afegit á la gloriosa història de l' antiga *Egara*:

Agrahim la invitació que pera la Vetllada que tindrà lloch lo día 22 dels corrents nos ha remés la *Associació Catalanista* de Reus.

Nostre apreciable amich don Frederich Cendra, director y professor de la Secció Lí-rica del Ateneo Sabadellés, fou obsequiat 'l día del seu Sant per los alumnos de la classe de música de dita Societat, ab una preciosa batuta d' ébano ab incrustacions de plata cisellada.

Dintre pochos días s' estrenará en 'l Teatro Calvo-Vico de Barcelona la tragedia del eminent poeta y Mestre en Gay-Saber don Angel Guimerá, *Mur y cielo* traduhida al cas-tellá per don Enrich Gaspar.

Lo paper de protagonista está confiat al primer actor don Rafel Calvo.

Desgraciadament ha vingut confirmada la noticia de que 'l conegut fabricant d' aques-ta ciutat, don Rafel Padrós rebé una forta contussió en las camas ab motiú del despren-diment de una grossa pedra ocorregut en línea férrea de Lleyda á Tarragona.

Ho sentim vivament y desitjém un prompte y eficaz restabliment.

Ab numerosa y distingida concurrencia tingué lloch lo diumenge passat en lo teatro del Ateneo Sabadellés la funció oportunament anunciada.

Comensá aquesta per l' estreno del quadret dramátich en un acte de nostre distingit amich D. Manuel Ribot y Serra, *Lo Vectigál de la carn*, que com ja son titol indica, basa son argument ó mellor dit son desenrotllo en un dels fets mes gloriosos de la historia de Catalunya, aquell en que Fivaller ensenyá á son Rey que no en va se juran las llibertats y drets d' un poble quan aquest sap defensarse ab coratge per elevat qu' estiga quí pre-tena atropellarlas.

Com que *Lo Vectigál de la carn* pot ben dirse que 's redueix á las escenas entre Fivaller y 'n Ferran d' Antequera dit está que los versos dels esmentats personatges son lo millor adorno de l' obra y dignes per lo tant de la inspirada musa del senyor Ribot, qui ha de-mostrat una vegada mes son admirable modo de fer versos.

La execució si hem de parlar ab franquesa no correspongé á la importancia del as-sumto històrich, puig siga per la inseguritat dels joves aficionats als quals estava encarre-gat lo dessenenpenyo de l' obra, cosa que si be acostuma ha succehir á tot arreu no es molt frequent en aquell coliseo, siga per la falta de costum al elevat llenguatge ab que está es-crit, no pogueren donar lo necessari lluhiment al quadret del Sr. Ribot, en lo qual, la part poética es lo principal adorno.

La escena va esser presentada ab tota propietat.

El públich aplaudí frenéticament essent cridat son autor per duas vegadas al palco escénich.

Felicitém al senyor Ribot per l' éxit obtingut ab *Lo Vectigal de la carn*.

La típle senyora Julieta Helder cantá ab moltíssim gust y maestría las pessas anuncia-das, essent aplaudida frenéticament en alguna de ellas, sobretot en la última que tingué de repetirla.

La questió son cuartos entretingué agradablement á la concurrencia sobresurtint en son desempenyo lo senyor Tarrida, qu' estigué acertadíssim, y 'l senyor Carreras.

Ha reaparegut de nou en la estadi de la premsa á Buenos Aires, nostre estimat co-lega catalá *La Papallona* ferm defensor de las ideas regionalistas de nostra casa en aque-llas apartadas terras.

Li desitjém llarga vida.

L' Alcalde constitucional de Barcelona ha rebut la següent comunicació:

"Al Excm. senyor don Francesch de P. Rius y Taulet.

Senyor: Varis catalans que habitém en lo Rosselló, entussiasmats pel notable éxit obtingut per la primera Exposició Universal espanyola, no podém méns que felicitar á vosté única persona á qui 's deu aquest magnífich certámen.

Cada espanyol y cada catalá deu agrahirli y apreciar l' esfors fet per vosté en aras del progrés d' una regió com la catalana, avuy día considerada y respectada.

Visca vosté molts anys y conti ab l' apreci y distinció de nostra "Associació de bons catalans."

Perpinyá, 8 de Juliol de 1888.—Lo President, Joseph Güell.—Lo Secretari, Pere Sent-manat."

CAIXA DE ESTALVIS DE SABADELL

Han ingressat fins aquesta fetxa 3,583 pessetas procedentas de 334 impositi-
ons, essent 9 lo número de nous imponents.

S' han tornat 3,035 pessetas 58 céntims á demanda de 14 interessats.

Sabadell 15 de Juliol de 1888.—Lo Director accidental, *Pau Gambús*.

SECCIÓ DE ANUNCIS

TINTA COMUNICATIVA

COLOR VIOLETA

Se fan Facturas, Cartas, Memorandums, Lletres y tota classe de documents.

Aquesta casa ha rebut grans coleccions de caracters pera tota classe de traballs y especialment pera targetas á varios colors.

JOAN COMAS, CAPMANY, 18.--SABADELL

ENCUADERNACIONES BARATÍSSIMAS

Se fan de totas classes y preus. Ilustracions y Obras de luxo, Novelas, etc., etc. Los llibres se entregan á las 48 horas de encarregats.

CAPMANY, 18.—SABADELL

TRES TARTANAS NOVAS

PERA VENDRE

Dirigirse al guarnicioner Joseph Cuadros, carrer de Sant Joan.

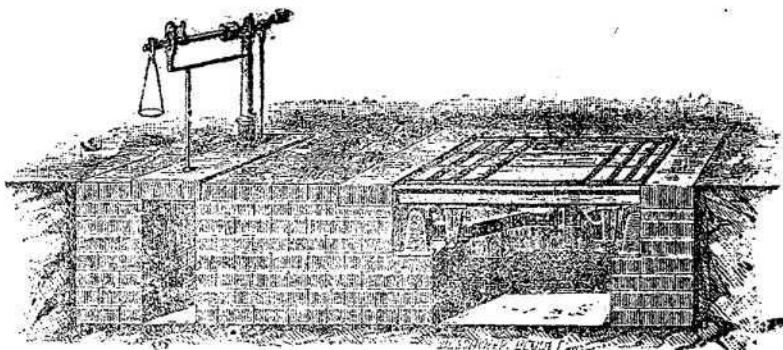
FÁBRICA DE BÁSCULAS

DE

JOSEPH PEDRO Y COMP.ª

Arrabal de adentro, n.º 50.—SABADELL

Se fan tota classe de reparacions

SE COMPRAN BÁSCULAS USADAS

Se construïeixen bàsculas de pesar carros de dos rodas, de 4,000 á 8,000 kilógramos de forsa; y bàsculas portátiles pera ús del comers de 150 á 1,500 kilógramos de forsa, y totas dimensions.

AVIS

Per la inserció de anuncis en aquest periódich, dirigir-se á la impremta del mateix, Capmany, 18.

Impremta y Encuadernacions de Joan Comas Faura, carrer de Capmany 18.—SABADELL